

TISKOVÁ ZPRÁVA

Terezín, Česká republika - 07.2015

Poslední poselství z terezínského ghetta

Nápisy, vytvořené židovskými vězni, jsou po 70 letech poprvé zdokumentovány

Mezi lety 1941 a 1945 zanechali vězňové ghetta Terezín před smrtí svá poslední poselství. Aby upozornili na svůj osud, vyryli do pískovcových zdí svá jména, letopočty a kresby. Zvětrávání ale rytiny ohrožuje. Členové mezinárodního projektu ghettospuren.de nyní poprvé dokumentují pozůstatky těchto nápisů.

V potmělém průchodu bývalé pevnostní brány, Poterny III, je několik čtverečních metrů zdí z pískovce posetých stopami: jsou tam jména, čísla vězňů, ale i působivá zobrazení rozličných motivů, např. židovského chanukového svícnu, Davidovy hvězdy, nebo portréty strážce ghetta a pak nápadné a opakující se letopočty 1943, 1942 a 1944.

V uvedených letech byl Terezín nepřístupný okolnímu světu, město bylo přeplněno židovskými vězni. Táborový život organizovala „židovská samospráva,“ podléhající rozkazům SS. Organizovanou složkou byla i „stráž ghetta“ (tzv. Ghettowache), která sestávala z vězňů. Také Poternu III střežili jmenovaní strážci, aby bylo zabráněno útekům a pašování. Někteří z členů stráže byli autory nápisů a rytin, které je možno v Poterně III spatřit. Většina z nich nepřežila Osvětim či konec války.

Na několik desetiletí tyto stopy upadly v zapomnění. Až v roce 2005 spatřila Poterna III a v ní i ukryté rytiny opět světlo světa, když brána byla po desetiletích vojenského využití veřejnosti zpřístupněna.

Urbanistka a autorka Uta Fischer dešifrovala v rámci projektu „Terezín 1941-1945 – Materiální svědectví a stopy“ nyní poprvé význam rytin a identifikovala mnohé vězně jako autory těchto

GHETTO THERESIENSTADT 1941 – 1945

MATERIÁLNÍ SVĚDECTVÍ A STOPY

UPOZORNĚNÍ REDAKCÍM

Fotografie je možno stáhnout na www.ghettospuren.de/presse

výjimečných svědectví holokaustu. Výsledky dokumentace jsou již on-line a jsou k dispozici na dvou interaktivních kartách na www.ghettospuren.de.

„Naše práce se podobala práci detektivů: kousek po kousku jsme sbírali různá data a sestavovali jsme mozaiku. Kromě fragmentů jmen a několika letopočtů neexistovalo žádné jiné vodítko,“ informuje Uta Fischer. Některé rytiny poničili vandalové, další podlehly zvětrávání, a sice do té míry, že jsou již téměř nečitelné.

Teprve fotografie z roku 1945 nám pomohla, neboť bývalý vězeň Jiří Lauscher ofotil nápisy krátce po osvobození. Doposud bylo identifikováno několik tuctů jmen a osudů vězňů. *„Společně vytvořili z ponurého průchodu kolektivní vzpomínkové místo – v naději, že se budoucí pokolení tímto způsobem dozví o jejich osudu,“* říká Uta Fischer. Od roku 2012 našel její mezinárodní tým expertů v dnešním Terezíně nespočetné pozůstatky z dob ghetta a soustavně je dokumentuje.

Budoucnost vzpomínkového místa v Poterně III je silně ohrožena: Jisté části již po několika málo letech otevření a zpřístupnění brány nenávratně zmizely. *“Pomocí nových snímků jsme schopni dokumentovat dramatickou zkázu jistých detailů. Za tři, nejpozději za pět let bude již pozdě, proto jsme nyní nuceni provádět preventivní opatření,“* zdůraznil Prof. Dr. Thomas Danzl z Vysoké školy výtvarných umění Drážďany. Danzl, partner ghettospuren.de, vede vědecko-restaurátorský výzkum Poterny III, přičemž spolupracuje s Univerzitou Pardubice, s Fakultou restaurování v Litomyšli.

Dokumentace ghettospuren.de pokračuje a přináší ovoce. *„Jsme napjati, co ještě v rámci projektu objevíme,“* říká Roland Wildberg, jehož úkolem je fotodokumentace projektu. Již zachytil nespočetné stopy nejen na půdách a ve sklepech terezínských domů, ale i v pevnostních prostorech.

GHETTO THERESIENSTADT 1941-1945

MATERIÁLNÍ SVĚDECTVÍ A STOPY

UPOZORNĚNÍ REDAKCÍM

Fotografie je možno stáhnout na www.ghettospuren.de/presse

Informace o projektu

Projekt „Ghetto Theresienstadt 1941-1945, Materiální svědectví a stopy“ započal svou činnost v květnu 2012. Od května 2014 projekt podporují tyto organizace: Kulturní spolková nadace, Nadace „Paměť, Zodpovědnost, Budoucnost“ a Česko-německý fond budoucnosti v Praze, jakož i další partneři v České republice a v Německu. Hlavním podporovatelem projektu je Spolek přátel a sponzorů Terezína. Vedoucím projektu je ing. Uta Fischer, Kancelář WILDFISCH, Berlín.

Kontakt pro tisk a média:

Oliver Bradley

telefonní: +49 (0) 30 – 23 63 64 80

E-Mail: presse@ghettospuren.de

Připravila Dr. Tatyana McAuley